

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 796/2016-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 27. októbra 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť Mgr. Petra Zvaru, Obchodná 2, Bratislava, správcu konkurznej podstaty úpadcu Vodohospodárske stavby, a. s., Nitra, Cabajská cesta 28, Nitra, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Obdo V 1/2014 z 28. apríla 2016 a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosť Mgr. Petra Zvaru, správcu konkurznej podstaty úpadcu Vodohospodárske stavby, a. s., Nitra, Cabajská cesta 28, Nitra, prijíma na ďalšie konanie.

2. O d k l a d á vykonateľnosť rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Obdo V 1/2014 z 28. apríla 2016.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. júla 2016 doručená sťažnosť Mgr. Petra Zvaru, správcu konkurznej podstaty úpadcu Vodohospodárske stavby, a. s., Nitra, Cabajská cesta 28, Nitra (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Obdo V 1/2014 z 28. apríla 2016. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 20. júla 2016.

Zo sťažnosti vyplýva, že rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 9 Cbi 28/2010-230 z 31. mája 2012 (ďalej len „prvostupňový rozsudok“) na základe žaloby [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobcovia“) proti sťažovateľovi ako žalovanému bolo sťažovateľovi uložené vylúčiť z konkurznej podstaty spoločnosti Vodohospodárske stavby, a. s., Nitra (ďalej len „úpadca“), nehnuteľnosti ležiace v katastrálnom území [REDAKOVANÉ] zapísané na liste vlastníctva [REDAKOVANÉ] ako parc. č. [REDAKOVANÉ], parc. č. [REDAKOVANÉ], parc. č. [REDAKOVANÉ], parc. č. [REDAKOVANÉ], ako aj stavbu administratívnej budovy súp. č. 36 ležiacu na parc. č. [REDAKOVANÉ].

Rozsudkom najvyššieho súdu č. k. 4 Obo 65/2012-285 z 30. septembra 2013 (ďalej len „odvolací rozsudok“) bol prvostupňový rozsudok zmenený tak, že žaloba žalobcov proti sťažovateľovi bola zamietnutá.

Rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 2 Obdo V 1/2014 z 28. apríla 2016 (ďalej len „dovolací rozsudok“) bol odvolací rozsudok zmenený tak, že prvostupňový rozsudok sa potvrdzuje.

Predchádzajúca (v poradí druhá) správkyňa konkurznej podstaty úpadcu JUDr. Martina Mrázová (ďalej len „správkyňa dr. Mrázová“) spísala do majetku konkurznej podstaty úpadcu viaceré nehnuteľnosti vedené v katastri nehnuteľností ako vlastníctvo tretích osôb.

Všetky tieto nehnuteľnosti nadobudol úpadca kúpnu zmluvou uzatvorenou s Fondom národného majetku Slovenskej republiky (ďalej len „fond“) ako predávajúcim podľa zákona č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o veľkej privatizácii“). Ustanovením § 19a zákona o veľkej privatizácii bol daný zákonný rámec pre nakladanie dlžníka s privatizovaným majetkom v čase pred zaplatením kúpnej ceny a splnením povinností vyplývajúcich z privatizačnej zmluvy, pričom porušenie povinností podľa tohto ustanovenia je sankcionované absolútnou neplatnosťou právneho úkonu.

Podľa §19a ods. 2 zákona o veľkej privatizácii do splatenia celej kúpnej ceny, jej príslušenstva a splnenia všetkých zmluvných záväzkov a povinností je prevod privatizovaného majetku alebo jeho časti nadobúdateľom na inú osobu alebo jeho vklad do inej spoločnosti, alebo jeho založenie v prospech tretích osôb, možný len po predchádzajúcom písomnom súhlase fondu. Ak nadobúdateľ privatizovaného majetku nedodrží pri nakladaní s týmto majetkom uvedený postup, prevod privatizovaného majetku alebo jeho časti alebo jeho vklad do obchodnej spoločnosti, alebo jeho založenie v prospech tretích osôb, alebo jeho prenájom je neplatný.

Podľa § 19a ods. 3 zákona o veľkej privatizácii ak fond vydá predchádzajúci písomný súhlas podľa odseku 2, nadobúdateľ privatizovaného majetku je povinný použiť takto získané prostriedky prednostne na úhradu svojich záväzkov voči fondu v zmysle uzavretej zmluvy podľa § 14.

Podľa § 19a ods. 4 zákona o veľkej privatizácii úkony vykonané nadobúdateľom alebo obchodnou spoločnosťou, ktorej majetková účasť bola predmetom predaja v rozpore s ustanoveniami odsekov 2 a 3 a všetky na ne nadväzujúce úkony sú neplatné.

Z citovaných ustanovení vyplýva, že pre platnosť prevodu privatizovaného majetku na iné osoby je podľa § 19a zákona o veľkej privatizácii potrebné splniť kumulatívne dve podmienky, a to jednak požiadať fond o udelenie predchádzajúceho písomného súhlasu, ale tiež použiť získané finančné prostriedky prednostne na úhradu záväzkov voči fondu. Správkyňa dr. Mrázová spísala sporné nehnuteľnosti do konkurznej podstaty úpadcu preto, že úpadca pri prevode privatizovaného majetku už uvedené podmienky nesplnil.

Fond na základe žiadostí úpadcu postupne udelil tri súhlasy na odpredaj privatizovaného majetku, a to jednak 19. júna 2000, potom 31. augusta 2000 a napokon 22. marca 2001. Úpadca pred vyhlásením konkurzu uzatvoril celkom 11 kúpnych zmlúv, ktorými previedol takmer celý privatizovaný majetok (vrátane sporných nehnuteľností) na tretie osoby za kúpnu cenu celkom viac ako 46 miliónov Sk. Kúpnu cenu ani v jednom prípade nepoužil na úhradu svojich záväzkov voči fondu.

Na všeobecných súdoch prebiehalo celkom 12 súdnych sporov o vylúčenie nehnuteľností z konkurznej podstaty úpadcu. V jednotlivých súdnych sporoch bolo preukázané, že kúpne zmluvy, ktorými kupujúci nadobúdali sporné nehnuteľnosti, boli uzatvárané počas exekučného konania vedeného proti úpadcovi ako povinnému mimo exekučnej dražby priamo s úpadcom a kúpnu cenu uhradili na účet súdnej exekútorky. Výnos z predaja nehnuteľností (vrátane výnosu z predaja sporných nehnuteľností) použila súdna exekútorka následne na úhradu pohľadávok iných veriteľov, nie teda fondu.

Kúpnu zmluvou z 11. júla 2000 (ako v poradí treťou v rade kúpnych zmlúv) previedol úpadca jednu zo sporných nehnuteľností do podielového spoluvlastníctva žalobcov za dohodnutú kúpnu cenu 3 500 000 Sk (116 178,72 €).

Dňa 21. februára 2001 úpadca uzatvoril ako poslednú (jedenástu) v rade kúpnych zmlúv kúpnu zmluvu so spoločnosťou KOVOSPOL NITRA, spol. s r. o. (ďalej len „Kovospol“), ako kupujúcou, na ktorú previedol poslednú nehnuteľnosť za kúpnu cenu 11 801 460 Sk (391 736,71 €). Toho istého dňa uzatvorili fond, úpadca a Kovospol Dohodu o vzájomnom započítaní pohľadávok (ďalej len „dohoda o započítaní“). Podľa tejto dohody sa úpadca a fond dohodli, že úpadca má pohľadávku voči Kovospolu na zaplatenie kúpnej ceny za predaj nehnuteľností v sume 11 801 460 Sk a túto svoju pohľadávku úpadca postupuje fondu, a to bez toho, aby bola dohodnutá odplata za odstúpenie pohľadávky. Ďalej podľa tejto dohody fond má pohľadávku voči úpadcovi, ktorá pozostáva z nesplatennej kúpnej ceny z privatizačnej zmluvy č. 142/1992 z 27. júla 1992 vo výške 24 954 000 Sk a príslušenstvom, pričom úpadca a fond sa dohodli na započítaní vzájomných pohľadávok do výšky, v akej sa kryjú, t. j. v sume 11 801 460 Sk.

Podľa názoru sťažovateľa jeho tvrdenie, podľa ktorého úpadca je aj naďalej vlastníkom sporných nehnuteľností, treba považovať za dôvodné na základe viacerých skutočností.

Predovšetkým ustanovenie § 19a zákona o veľkej privatizácii má kogentný charakter, a preto neumožňuje fondu modifikovať zákonom uloženú povinnosť použiť prostriedky získané z predaja privatizovaného majetku prednostne na úhradu záväzkov dlžníka voči fondu. Z toho dôvodu je súhlas fondu mimo rámca § 19a zákona o veľkej privatizácii a v rozpore s ním.

Ďalej dohodou o započítaní nedošlo k splneniu povinnosti úpadcu z kúpnej zmluvy z 21. februára 2001 uzatvorenej medzi úpadcom a Kovospolom podľa § 19a ods. 3 zákona o veľkej privatizácii. Za postúpenie pohľadávky úpadcu fondu nebola dohodnutá odplata, a preto neexistovala započítania schopná pohľadávka úpadcu voči fondu.

Aj keby sa dospelo k záveru, že dohodou o započítaní došlo k započítaniu pohľadávok medzi úpadcom a fondom, toto započítanie by sa týkalo výlučne splnenia povinnosti úpadcu z kúpnej zmluvy z 21. februára 2001 uzatvorenej medzi úpadcom a Kovospolom. V žiadnom prípade by nemohlo dôjsť aj k splneniu povinnosti z kúpnych zmlúv, ktorých predmetom prevodu boli iné nehnuteľnosti úpadcu a ktoré boli uzatvorené už skôr.

Je tiež podstatné, že postup, ktorým súdna exekútorka po vydaní príkazu na vykonanie exekúcie predajom nehnuteľností úpadcu organizovala ich speňažovanie priamym predajom vopred určeným kupujúcim, je v priamom rozpore s Exekučným poriadkom, pričom sa ním obchádzalo kogentné ustanovenie § 134 a nasl. Exekučného poriadku.

Napokon v konaní vedenom krajským súdom pod sp. zn. 9 Cbi 28/2010 sa zistilo, že žalobcovia uzatvorili kúpnu zmluvu nielen skôr, ako úpadca požiadal fond o udelenie súhlasu na odpredaj nehnuteľností, ale aj skôr, ako bol súhlas fondu 31. augusta 2000 udelený.

V priebehu konania vedeného krajským súdom sa preukázalo, že žalobcovia uzatvorili s úpadcom kúpnu zmluvu 11. júla 2000, úpadca požiadal fond o súhlas s predajom 28. júla 2000 a fond vydal súhlas s odpredajom 31. augusta 2000. Ďalej bolo preukázané, že v žiadosti úpadcu z 28. júla 2000 adresovanej fondu je uvedené, že „... *Zaplatenie kúpnej ceny kupujúcim bude dohodnuté v konkrétnych kúpnych zmluvách a a. s. bez zbytočného odkladu cestou peňažného ústavu PKB a. s. pobočka Nitra realizuje postúpenie finančných prostriedkov na účet FNM SR.*“. V kúpnej zmluve sa pritom žalobcovia ako kupujúci s úpadcom ako predávajúcim dohodli, že kúpnu cenu uhradia žalobcovia na účet úpadcu v PKB, a. s., ako splátku nesplateného úveru poskytnutého zo strany PKB, a. s.

Podľa právneho názoru krajského súdu vyjadreného v jeho prvostupňovom rozsudku „... *Pokiaľ ide o náležitosti súhlasu je zrejmé, že zákon o veľkej privatizácii náležitosti súhlasu neupravuje. Súd je preto toho názoru, že bolo v rámci právomoci FNM SR ako súhlas vydá, resp. či ho niečím obmedzí.*“. K námietke uzatvorenia kúpnej zmluvy pred udelením súhlasu fondu krajský súd uviedol, že „... *súd sa stotožnil s právnym názorom navrhovateľov, že zákon vyžaduje súhlas FNM SR k prevodu a nie k uzavretiu písomnej zmluvy. Samotnou zmluvou totiž vlastnícke právo k nehnuteľnosti nevzniká, vznikne až vkladom do katastra na základe rozhodnutia správy katastra o povolení vkladu(...) a FNM SR súhlas s prevodom predmetných nehnuteľností udelil dňa 31.08.2000, prevod nastal až na základe predchádzajúceho písomného súhlasu FNM SR.*“. K námietke absencie splnenia druhej povinnosti dlžníka použiť kúpnu cenu na úhradu záväzkov voči fondu krajský súd uviedol, že „... *K úhrade, resp. použitiu finančných prostriedkov v prospech FNM SR získaných na základe súhlasu došlo uzatvorením Dohody o vzájomnom započítaní pohľadávok medzi FNM SR, Kovospol Nitra spol. s r.o. a úpadcom. ... Zo súhlasu FNM SR zo dňa 31.08.2000 nevyplývalo, že by mala byť z predaja každej jednotlivéj nehnuteľnosti použitá istá suma ako celok na úhradu záväzkov úpadcu voči fondu. ... Súd sa nestotožnil s právnym názorom odporcu, že dohoda o započítaní s týmto predajom nesúvisí a môže sa týkať iba vzťahu úpadcu a Kovospol Nitra spol. s r.o. Súd taktiež nesúhlasí s názorom, že dohoda o započítaní je neplatný právny úkon. Postúpením pohľadávky (ako výnos získaný z predaja nehnuteľnosti úpadcu realizovaným na základe súhlasu fondu) úpadcu voči spol.*

Kovospol Nitra, spol. s r.o. na FNM SR a následným započítaním odplaty za postúpenie zo záväzkov fondu si úpadca riadne splnil záväzok...“.

Krajský súd sa vôbec nevyjadril k námietke sťažovateľa, podľa ktorej porušenie druhej podmienky podľa § 19a zákona o veľkej privatizácii nie je možné konvalidovať dohodou o započítaní, ktorá sa týkala inej nehnuteľnosti a odplaty za predaj nehnuteľnosti inému kupujúcemu. Rovnako sa krajský súd nevyjadril k námietke sťažovateľa, že kúpna zmluva je neplatná aj podľa § 39 Občianskeho zákonníka pre rozpor s Exekučným poriadkom, resp. pre jeho obchádzanie.

Najvyšší súd v odvolacom konaní na rozdiel od krajského súdu vyslovil právny záver, že nedošlo k splneniu už prvej podmienky podľa § 19a zákona o veľkej privatizácii (zákaz nakladať s privatizovaným majetkom bez predchádzajúceho písomného súhlasu fondu), pričom uviedol, že „... Účinnosť kúpnej zmluvy, týkajúcej sa nehnuteľnosti nastáva jej riadnym uzavretím podľa príslušných zákonných ustanovení. ... Vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností nemá žiadny vplyv na vznik zmluvy, ani na jej účinnosť a má vecno-právny charakter, ktorého účelom je zabezpečiť, aby okamih vzniku práva k nehnuteľnosti, ktorá je predmetom evidencie v katastri bol presne stanovený a aby bolo možné zistiť, kto je vlastníkom nehnuteľnosti... Z uvedených skutočností vyplýva, že k prevodu privatizovaného majetku došlo na základe kúpnej zmluvy, uzavretej dňa 11.07.2000, t. j. pred udelením súhlasu FNM SR, takýto právny úkon je preto podľa § 19a ods. 4 zákona č. 92/1991 Zb. v znení neskorších predpisov neplatný. Neplatný právny úkon nemôže vyvolať v ňom uvedené následky, v dôsledku čoho žalobcov nemožno považovať za vlastníkov predmetných nehnuteľností.“.

K námietke sťažovateľa, že úpadca nesplnil ani druhú podmienku pre platnosť prevodu privatizovaného majetku (použitie kúpnej ceny prednostne na úhradu záväzkov voči fondu), najvyšší súd uviedol: „... Keďže pre platnosť prevodu privatizovaného majetku je potrebné splnenie oboch podmienok, uvedených v § 2 a 3 zákona č. 92/1991 Zb. v znení neskorších predpisov, nebolo potrebné zaoberať sa opodstatnenosťou námietok žalovaného, týkajúcich sa použitia úpadcom získaných finančných prostriedkov na úhradu záväzkov voči FNM SR.“

Sťažovateľ považuje dovolací rozsudok najvyššieho súdu, ktorým tento zmenil odvolací rozsudok tak, že potvrdil rozsudok krajského súdu, jednak za nepreskúmateľný, ďalej za porušujúci právo na relevantnú odpoveď na zásadné námietky a napokon za porušujúci zásadu predvídateľnosti rozhodnutia a právnej istoty.

Podľa dovolacieho rozsudku „... *Cena bola zaplatená tak, ako bolo dohodnuté aj s akceptáciou FNM SR..., nakoľko nehnuteľnosti boli založené v prospech majoritného záložného veriteľa, a to PKB..., čím došlo k splneniu podmienky podľa § 19a ods. 4 privatizačného zákona (zaplatenie kúpnej ceny).*“.

Tento právny záver považuje sťažovateľ za nezrozumiteľný, zmätočný, absentujú v ňom akékoľvek logické súvislosti a uvedené konštatovanie nemá základ vo vykonanom dokazovaní. Nie je zrejmé, na základe čoho sa dospelo k záveru, že zaplatením ceny tak ako bolo dohodnuté aj s akceptáciou fondu, došlo k splneniu podmienky podľa § 19a ods. 4 zákona o veľkej privatizácii (správne by malo ísť o splnenie podmienky podľa odseku 3, t. j. použitie kúpnej ceny prednostne na úhradu záväzkov voči fondu).

V skutočnosti listinnými dôkazmi bolo preukázané, že úpadca požiadal fond o udelenie súhlasu až po uzavretí kúpnej zmluvy, pričom vo svojej následnej žiadosti o udelenie súhlasu o tejto skutočnosti fond neinformoval. Fond preto nemohol vedieť o už uzatvorenej kúpnej zmluve a o spôsobe úhrady kúpnej ceny dojednanej v zmluve, a preto takýto postup úpadcu a žalobcov ani nemohol akceptovať. Aj keby však (čo i len teoreticky) fond o uzavretí kúpnej zmluvy a dojednanom spôsobe úhrady kúpnej ceny vedel, nemohol by takýto postup akceptovať, pretože by bol v priamom rozpore s § 19a zákona o veľkej privatizácii. Argumentácia s poukazom na záložné právo zriadené v prospech banky je irelevantná. Navyše toto záložné právo je absolútne neplatné podľa § 19a ods. 2 zákona o veľkej privatizácii, keďže bolo zriadené bez súhlasu fondu.

Najvyšší súd ďalej uviedol, že je povinnosťou všeobecných súdov zohľadňovať špecifické okolnosti a individuálne súvislosti každého konkrétneho prípadu, pričom vyslovil tento právny názor: „... *Ak sa všeobecné súdy pri posudzovaní problematiky nadobúdania vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam privatizáciou zo štátneho majetku sústredia iba na*

povrchne hodnotené technické nedôslednosti v postupe príslušných štátnych orgánov, a to v neprospech osoby vlastníka, ide o uprednostňovanie zdanlivej legality vtedajšieho prístupu štátu pri správe svojho majetku pred hodnotami materiálneho právneho štátu, ktoré sú všeobecné súdy povinné chrániť.“ Toto vyjadrenie najvyšší súd fakticky prebral z nálezu ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 549/2015 zo 16. marca 2016. Pritom z kontextu citovanej argumentácie nie je možné zistiť, v čom videl najvyšší súd povrchne hodnotené technické nedôslednosti v postupe príslušných štátnych orgánov.

V dovolacom rozsudku sa ďalej uvádza: *„... upustil od prílišného formalizmu pri posudzovaní dodržania predpokladov platnosti kúpnej zmluvy podľa § 19a ods. 2 privatizačného zákona ohľadne predchádzajúceho súhlasu k prevodu privatizovaného majetku v preskúmvanej veci. ... V konaní nebolo spochybnené, že vôľou oboch zmluvných strán ako i FNM SR v nadväznosti na § 19a privatizačného zákona, bolo predmetné nehnuteľnosti previesť na tretieho, v tomto prípade na žalobcov, za určitých dohodnutých, ale aj zákonom stanovených podmienok (§ 19a), čo preukázateľne vyplýva z listinných dôkazov a vykonaného dokazovania v rámci súdneho konania. ... úmyslom všetkých strán na tomto úkone zúčastnených, t. j. predávajúci, kupujúci, ale aj FNM SR, ktorého súhlas bol potrebný k prevodu nehnuteľností, bol prevod nehnuteľností v dohodnutej kúpnej cene...“*

Podľa názoru sťažovateľa je neprijateľné a neprípustné, ak dovolací súd označí za „prílišný formalizmus“ podradenie zisteného skutkového stavu pod právnu normu, ktorá určuje zákonné limity pre platnosť právneho úkonu. Účelom § 19a zákona o veľkej privatizácii bola nesporne ochrana záujmov štátu ako veriteľa v procese privatizácie v čase, kedy masívne dochádzalo k nekontrolovateľným prevodom privatizovaného majetku pred splnením záväzkov dlžníkov voči fondu.

Ak preto zákonodarca podmienil platnosť prevodu privatizovaného majetku udelením predchádzajúceho súhlasu fondu a použitím získaných prostriedkov v prospech záväzkov voči fondu, potom je zjavné, že tým vytvoril zákonný rámec pre nakladanie s privatizovaným majetkom v súlade s celospoločenským záujmom, pričom akékoľvek porušenie nastavených podmienok spôsobuje bez ďalšieho neplatnosť právneho úkonu. Treba považovať za neprijateľné, aby sa mohli „zľahčovať“ zákonom nastavené limity

s poukazom na prílišný formalizmus. Nie je sporné, že kúpna zmluva uzatvorená žalobcami a úpadcom a v nej prejavená vôľa nadobudnúť nehnuteľnosť je nielen čo do predmetu, ale aj spôsobu zaplatenia kúpnej ceny určitá a zrozumiteľná. Dohodnutý spôsob odplaty však aj bez ďalšieho spôsobuje neplatnosť zmluvy pre rozpor so zákonom ustanovenými podmienkami. Akákoľvek následná konštrukcia v dovolacom rozsudku o súhlase fondu, ktorá by určitý a zrozumiteľný prejav vôle zmluvných strán konvalidovala, je neprijateľná.

Za rovnako nepodložené treba považovať aj stanovisko dovolacieho rozsudku, podľa ktorého „... FNM SR si síce v konkurznom konaní uplatnil pohľadávku z privatizačnej zmluvy vo výške kúpnej ceny 24.954.200,- Sk, úroky a zmluvnú pokutu (spolu 75.798.092,40,- Sk), pričom pohľadávku vo výške 11.801.460,- Sk správca poprel z dôvodu uzavretej dohody o započítaní pohľadávok a FNM SR si ju v incidenčnom konaní neuplatnil vzhľadom na započítanie tejto pohľadávky...“.

V skutočnosti z priložených písomných dôkazov vyplýva len to, že fond prihlásil požiadavku v celej výške. Tvrdenie, že fond popretú pohľadávku neuplatnil v incidenčnom konaní vzhľadom na započítanie, nevyplýva ani z výpovedí svedkov, ani z vykonaného dokazovania.

Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami a argumentmi strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie.

Odvolačím rozsudkom bol zmenený prvostupňový rozsudok vzhľadom na záver o porušení prvej povinnosti vyplývajúcej z ustanovenia § 19a zákona o veľkej privatizácii, pričom sa už námietkami, ktorými sťažovateľ poukazoval aj na iné dôvody neplatnosti kúpnej zmluvy, nezaoberal.

Z odôvodnenia dovolacieho rozsudku, ktoré je nepreskúmateľné, sa dá vyvodiť záver, že kúpna zmluva je platná, pretože jej uzatvorenie pred udelením súhlasu fondu nemožno posudzovať formalisticky. Okrem toho podmienka použitia výnosu prednostne na úhradu záväzkov voči fondu bola tiež splnená, pretože „... Cena bola zaplatená tak, ako bolo dohodnuté aj s akceptáciou FNM SR..., nakoľko nehnuteľnosti boli založené

v prospech majoritného záložného veriteľa, a to PKB..., čím došlo k splneniu podmienky podľa 19a ods. 4 privatizačného zákona (zaplatenie kúpnej ceny).“. Rovnako je však z odôvodnenia dovolacieho rozsudku možné vyvodiť záver, že kúpna zmluva je síce neplatná, ale nemožno pristupovať k plneniu zákonom uložených povinností formalisticky a žalobcom treba poskytnúť ochranu ich práv z iných, v dovolacom rozsudku bližšie neurčených dôvodov.

Bez ohľadu na neprehliadnuteľnú zmätočnosť a absenciu odôvodnenia právnych záverov dovolacieho rozsudku bol najvyšší súd povinný zaoberať sa aj tými námietkami sťažovateľa, ktorými sa odvolací rozsudok nezaoberal a na ktoré nepovažoval za potrebné dať odpoveď.

Ústavný súd stabilne zdôrazňuje povinnosť súdov rozhodovať v obdobných veciach rovnako, a tým zachovávať právnu istotu a predvídateľnosť práva, pričom ak sa súd odkloní od rozhodnutia v obdobnej veci, musí tento odklon dostatočne odôvodniť.

Na najvyššom súde prebiehali a prebiehajú aj konania o vylúčenie iných nehnuteľností z konkurznej podstaty úpadcu, pričom v čase vydania dovolacieho rozsudku sú už niektoré prípady právoplatne rozhodnuté, a to v prospech sťažovateľa (s výnimkou jediného sporu). Vzhľadom na túto skutočnosť sťažovateľ v ďalšom podáva prehľad o týchto súdnych konaniach a o ich výsledkoch, prípadne o ich doterajšom priebehu. Vo všetkých týchto prípadoch boli posudzované rovnaké otázky, aké sú významné aj v tomto konaní, pričom minimálne v rozhodnutiach senátov 4Obo a 2Obo bol vyslovený jednoznačný právny názor, že k splneniu povinnosti použiť kúpnu cenu prednostne na úhradu záväzkov voči fondu dohodou o započítaní nedošlo. V rozhodnutiach senátov 3Obo a 1Obo odvolací súd naznačil, že je potrebné riadiť sa dôsledne ustanoveniami príslušných právnych predpisov upravujúcich započítanie pohľadávok, resp. zaoberať sa otázkou kogentného charakteru § 19a zákona o veľkej privatizácii. Odlišný právny názor na posúdenie zániku pohľadávok dohodou o započítaní vyslovil len senát 5Obo.

Za diskriminačný možno považovať taký postup, ktorý rovnaké alebo analogické situácie rieši odchyľne, pričom ho nemožno objektívne a rozumne odôvodniť. Hoci najvyšší

súd v dovolacom konaní mal v čase svojho rozhodnutia vedomosť o tom, že senáty najvyššieho súdu v právoplatných rozsudkoch alebo v zrušovacích uzneseniach už vyslovili na skutkovo a právne rovnakú vec záväzný právny názor, nepovažoval za potrebné argumentačne sa vysporiadať s odlišným právnym názorom, a to i napriek tomu, že je jeho úlohou rozdielne právne posúdenie zjednotiť a prispieť tým k právnej istote účastníkov konania v tom, že ich právam bola poskytnutá relevantná ochrana.

Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd o jeho sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľa Mgr. Petra Zvaru, správcu konkurznej podstaty úpadcu Vodohospodárske stavby a.s. Nitra na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1 Obdo V 1/2014 zo dňa 28.04.2016 porušené bolo.

Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1 Obdo V 1/2014 zo dňa 28.04.2016 sa zrušuje a vec sa mu vracia na ďalšie konanie.“

Napokon sťažovateľ žiada, aby ústavný súd v rámci predbežného prerokovania sťažnosti ešte pred rozhodnutím vo veci samej odložil vykonateľnosť dovolacieho rozsudku.

II.

Z prvostupňového rozsudku krajského súdu č. k. 9 Cbi 28/2010-230 z 31. mája 2012 vyplýva, že sťažovateľ ním bol zaviazaný vylúčiť zo súpisu konkurznej podstaty úpadcu konkrétne označené nehnuteľnosti.

Podľa názoru krajského súdu obe podmienky ustanovené v § 19a zákona o veľkej privatizácii boli splnené, a preto nemožno hovoriť o prevode privatizovaného majetku ako o absolútne neplatnom právnom úkone.

Je nesporné, že fond 31. augusta 2000 udelil súhlas na predaj sporných nehnuteľností žalobcom. Súhlas bol daný za podmienky, že výnos z tohto predaja použije predávajúci na úhradu svojich záväzkov voči fondu. Náležitosti súhlasu fondu zákon neupravuje, preto bolo v právomoci fondu, ako súhlas vydá, resp. či ho niečím obmedzí. Vzhľadom na

hroziace exekúcie fond privítal snahu PKB a. s., ako majoritného záložného veriteľa postupovať spoločne.

Pokiaľ ide o časovú následnosť súhlasu fondu, uzatvorenia písomnej kúpnej zmluvy a prevodu nehnuteľností, rozhodujúce je, že zákon vyžaduje súhlas fondu k prevodu majetku, nie k uzavretiu písomnej zmluvy. Samotnou zmluvou totiž vlastnícke právo k nehnuteľnosti nevzniká, vznikne až vkladom do katastra nehnuteľností na základe rozhodnutia o povolení vkladu. Keďže vklad vlastníckeho práva bol povolený 7. novembra 2000 a fond udelil súhlas k prevodu 31. augusta 2000, treba vychádzať z toho, že prevod nastal až na základe predchádzajúceho písomného súhlasu fondu.

Splnená bola aj druhá podmienka k platnosti prevodu, teda použitie získaných finančných prostriedkov prednostne na úhradu záväzkov úpadcu voči fondu. K úhrade, resp. použitiu finančných prostriedkov v prospech fondu došlo uzatvorením dohody o započítaní medzi fondom, Kovospolom a úpadcom. Touto dohodou zanikli pohľadávky, ktoré mal úpadca voči Kovospolu, ako aj Kovopol voči fondu, pričom pohľadávka fondu voči úpadcovi sa znížila o 11 801 460 Sk. Toto potvrdzuje aj následné správanie účastníkov, keďže úpadca prestal evidovať pohľadávku voči Kovospolu, Kovopol voči fondu, a naopak, úpadca prestal evidovať záväzok v tomto rozsahu voči fondu, v dôsledku čoho sťažovateľ pohľadávku v tomto rozsahu poprel. Skutočnosť, že fond nepodal žalobu o určenie pravosti a výšky popretej pohľadávky, svedčí o tom, že aj on považoval popretie pohľadávky za dôvodné z titulu dohody o započítaní. Nebolo možné stotožniť sa s právnym názorom sťažovateľa, že dohoda o započítaní so sporným predajom nesúvisí a môže sa týkať iba vzťahu úpadcu a Kovospolu. Taktiež nemožno súhlasiť s názorom o neplatnosti dohody o započítaní.

Z odvolacieho rozsudku najvyššieho súdu č. k. 4 Obo 65/2012-285 z 30. septembra 2013 vyplýva, že ním bol zmenený prvostupňový rozsudok krajského súdu č. k. 9 Cbi 28/2010-230 z 31. mája 2012 tak, že žaloba žalobcov bola zamietnutá.

Podľa konštatovania najvyššieho súdu sťažovateľ v podanom odvolaní inter alia namietal, že v kúpnej zmluve z 11. júla 2000 bola presne stanovená lehota na úhradu kúpnej ceny, pričom kúpna cena bola v zmysle kúpnej zmluvy uhradená na účet súdnej exekútorke v prospech uhradenia záväzkov úpadcu voči PKB a. s. K tejto úhrade aj podľa žalobcov

došlo, a preto je zrejmé, že získané finančné prostriedky preukázateľne neboli použité na úhradu záväzkov úpadcu voči fondu, ale na úhradu jeho záväzkov voči PKB a. s.

Podľa názoru najvyššieho súdu sa nemožno stotožniť s názorom krajského súdu, podľa ktorého sa súhlas fondu vyžaduje k prevodu, teda ku vkladu do katastra, a nie k uzavretiu kúpnej zmluvy. V skutočnosti účinnosť kúpnej zmluvy týkajúcej sa nehnuteľnosti nastáva jej uzavretím. Od uzavretia zmluvy až do rozhodnutia o vklade vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností sú účastníci zmluvy svojimi zmluvnými prejavmi viazaní. Uzavretím platnej kúpnej zmluvy nastávajú jej obligačno-právne účinky, obsah zmluvy sa pre jej účastníkov stáva záväzným a zmluva súčasne nadobúda aj účinnosť. Vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností nemá žiadny vplyv na vznik zmluvy, ani na jej účinnosť a má vecno-právny charakter, ktorého účelom je zabezpečiť, aby okamih vzniku práva k nehnuteľnosti, ktorá je predmetom evidencie v katastri, bol presne stanovený a aby bolo možné zistiť, kto je vlastníkom nehnuteľnosti. Z uvedených skutočností vyplýva, že k prevodu privatizovaného majetku došlo na základe kúpnej zmluvy uzavretej 11. júla 2000, teda pred udelením súhlasu fondu. Takýto právny úkon je preto podľa § 19a ods. 4 zákona o veľkej privatizácii neplatný. Vzhľadom na tento záver už nebolo potrebné zaoberať sa opodstatnenosťou námietok sťažovateľa týkajúcich sa použitia úpadcom získaných finančných prostriedkov na úhradu záväzkov voči fondu.

Z dovolacieho rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 2 Obdo V 1/2014 z 28. apríla 2016 vyplýva, že ním bol zmenený odvolací rozsudok najvyššieho súdu č. k. 4 Obo 65/2012-285 z 30. septembra 2013 tak, že sa potvrdzuje prvostupňový rozsudok krajského súdu č. k. 9 Cbi 28/2010-230 z 31. mája 2012.

Podľa konštatovania dovolacieho súdu medzi žalobcami (ako kupujúcimi) a úpadcom (ako predávajúcim) bola 11. júla 2000 uzavretá kúpna zmluva, a to za cenu 3 267 252 Sk (108 452,90 €), ktorá bola zaplatená tak, ako bolo dohodnuté aj s akceptáciou fondu, lebo nehnuteľnosti boli založené v prospech majoritného záložného veriteľa (PKB a. s.), čím došlo k splneniu podmienky zaplatenia kúpnej ceny. Treba vychádzať z ustálenej judikatúry ústavného súdu, ktorá stanovila povinnosť pre všeobecné súdy zohľadňovať špecifické okolnosti a individuálne súvislosti každého individuálneho prípadu tak, aby bolo dosiahnuté spravodlivé riešenie veci (t. j. také, aby úzkostlivé lipnutie na litere zákona v prospech

jednej procesnej strany nespôsobilo výraznú nespravodlivosť druhej procesnej strane). Ak sa všeobecné súdy pri posudzovaní problematiky nadobúdania vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam privatizáciou zo štátneho majetku sústredia iba na povrchno hodnotené technické nedôslednosti v postupe príslušných štátnych orgánov, a to v neprospech osoby vlastníka, ide o uprednostňovanie zdanlivej legality vtedajšieho postupu štátu pri správe svojho majetku pred hodnotami materiálneho právneho štátu, ktoré sú všeobecné súdy povinné chrániť.

Vzhľadom aj na judikatúru ústavného súdu pri posudzovaní tejto veci treba vychádzať zo skúmania okolností nadobudnutia nehnuteľností žalobcami, z ktorých možno urobiť záver o potrebe upustiť od prílišného formalizmu pri posudzovaní dodržania predpokladov platnosti kúpnej zmluvy podľa § 19a ods. 2 zákona o veľkej privatizácii, teda čo sa týka predchádzajúceho súhlasu fondu s prevodom. Nebolo sporné, kedy bola kúpna zmluva uzavretá, rozpor bol len v tom, či písomný súhlas fondu na prevod nehnuteľného majetku udelený po uzavretí kúpnej zmluvy mohol mať, resp. mal v danej veci za následok neplatnosť tejto zmluvy. Dovolací súd vychádzal aj z ustanovenia § 266 Obchodného zákonníka, ktorý v odseku 1 uvádza, že prejav vôle sa vykladá podľa úmyslu konajúcej osoby, ktorej je prejav vôle určený, známy alebo jej musel byť známy, a v odseku 2 uvádza, že v prípadoch, keď prejav vôle nemožno vyložiť podľa odseku 1, vykladá sa podľa významu, ktorý by mu spravidla prikladala osoba v postavení osoby, ktorej bol prejav vôle určený. V konaní nebolo spochybnené, že vôľa oboch zmluvných strán, ako i fondu v nadväznosti na § 19a zákona o veľkej privatizácii bola predmetné nehnuteľnosti previesť na žalobcov za určitých dohodnutých, ale aj zákonom ustanovených podmienok (§ 19a), čo preukázateľne vyplýva z listinných dôkazov a vykonaného dokazovania v rámci súdneho konania. Kúpna zmluva bola uzavretá slobodne a vážne, nebola žiadnym z nich spochybnená, a pokiaľ ide o zákonom predpokladaný súhlas na prevod skôr privatizovaného majetku na tretie osoby, dovolací súd je toho názoru, že aj táto podmienka bola v konečnom dôsledku splnená, a skutočnosť, že písomný súhlas je z neskoršieho dátumu, ako bola uzavretá kúpna zmluva, nie je možné a ani spravodlivé v tejto konkrétnej veci vykladať na ťarchu kupujúcich žalobcov, pretože úmyslom všetkých strán zúčastnených na tomto úkone, ale aj fondu, ktorého súhlas bol potrebný na prevod nehnuteľností, bol prevod nehnuteľností na žalobcov za dohodnutú kúpnu cenu, pričom išlo o jednoznačne jasný a zrozumiteľný

úmysel, ktorý nebol spochybnený žiadnym z týchto subjektov v relevantnom čase prevodu, pretože až neskôr bol spochybnený správcom konkurznej podstaty úpadcu, ktorý sporné nehnuteľnosti zaradil do konkurznej podstaty, a to až takmer 10 rokov od uzavretia kúpnej zmluvy a 9 rokov od vyhlásenia konkurzu (i keď zákon neustanovuje, do akej doby je takýto postup správcu konkurznej podstaty možný, teda takýto postup nevyklučuje). Pre úplnosť treba tiež uviesť, že fond si síce v konkurznom konaní uplatnil pohľadávku z privatizačnej zmluvy vo výške kúpnej ceny 24 954 200 Sk s úrokmi a zmluvnou pokutou (spolu 75 798 092,40 Sk), pričom pohľadávku vo výške kúpnej ceny 11 801 460 Sk správca poprel z dôvodu uzavretej dohody o započítaní a fond si ju v incidenčnom konaní neuplatnil vzhľadom na započítanie tejto pohľadávky (čo vyplýva z jeho podania na č. 1. 107 spisu vrátane toho, že zvyšok prihlásenej pohľadávky vo výške 63 996 632 Sk 17. februára 2006 postúpil spoločnosti TIKKA INVESTMENTS LIMITED, Cyprus, teda prestal byť veriteľom úpadcu). V judikatúre ústavného súdu bola stanovená povinnosť pre všeobecné súdy zohľadňovať špecifické okolnosti a individuálne súvislosti každého konkrétneho prípadu tak, aby bolo dosiahnuté spravodlivé vyriešenie veci, t. j. také, aby úzkostlivé lipnutie na litere zákona v prospech jednej procesnej strany nespôsobilo zjavnú a výraznú nespravodlivosť druhej procesnej strane. Dovolací súd si osvojil tento názor a vzhľadom na uvedené skutočnosti sa nestotožnil s názorom odvolacieho súdu o neplatnosti kúpnej zmluvy z 11. júla 2000. Napokon sa dovolací súd stotožnil s názorom odvolacieho súdu o účinkoch vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností v súvislosti s kúpnu zmluvou o predaji nehnuteľností.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním

a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistil, že spĺňa náležitosti ustanovené v § 20 a v § 50 zákona o ústavnom súde, pričom zároveň nezistil procesné prekážky, ktoré by podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde bránili jej prijatiu na ďalšie konanie (bod 1 výroku uznesenia).

Podľa § 52 ods. 1 zákona o ústavnom súde podanie sťažnosti nemá odkladný účinok.

Podľa § 52 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na návrh sťažovateľa rozhodnúť o dočasnom opatrení a odložiť vykonateľnosť napadnutého právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ak to nie je v rozpore s dôležitým verejným záujmom a ak by výkon napadnutého rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu neznamenal pre sťažovateľa väčšiu ujmu, než aká môže vzniknúť iným osobám pri odložení vykonateľnosti; najmä uloží orgánu, ktorý podľa sťažovateľa porušil základné práva alebo slobody sťažovateľa, aby sa dočasne zdržal vykonávania právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu a tretím osobám uloží, aby sa dočasne zdržali oprávnenia im priznaného právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom.

Podľa § 52 ods. 3 zákona o ústavnom súde dočasné opatrenie zaniká najneskoršie právoplatnosťou rozhodnutia vo veci samej, ak ústavný súd nerozhodne o jeho skoršom zrušení.

Podľa § 52 ods. 4 zákona o ústavnom súde dočasné opatrenie možno zrušiť aj bez návrhu, ak pominú dôvody, pre ktoré sa nariadilo.

Vychádzajúc z citovaných ustanovení, ústavný súd dočasným opatrením odložil vykonateľnosť dovolacieho rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 2 Obdo V 1/2014 z 28. apríla 2016 (bod 2 výroku uznesenia).

Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. októbra 2016